

BRÍZA BĚLOKORÁ

Břízu mezi okolními stromy snadno pozná každý. Její **bílý kmen** ji zдалky prozradí. Je to **nenáročná dřevina**, která roste téměř všude, jak v lesích, tak podél cest, na suchých místech i v mokřadech. Je **odolná** vůči mrazům a nevadí jí ani znečištěné ovzduší. Na podzim se její koruna zbarví zlatožlutě a působí velmi okrasně. Skupiny bříz najdeme vysazené také v konopištském parku.

Bříza má malé listy, ve tvaru trojúhelníku s pilovitým okrajem. Koncové větve jsou jemné, převislé. Kmen mladých stromů je pokryt hladkou bílou borkou, která se ve vrstvách odlupuje. U starých stromů jsou na kmeni černé oválné skvmy – **čočinky**, kterými kmen také přijímá vzduch. Borka je dole na kmeni zčernalá a rozpukaná. Břízy **květou časně**, z květenství – samčích jehněd – se uvolňuje pyl, který alergici těžko snášejí. Samičí jehnědy v červenci dozrávají v **šištice**, které se rozpadají. Lehké drobné **nažky** opatřené křídélkem se rozletávají po okolí.

Od pravěku si lidé z borky bříz zhotovovali nádoby. Obsahuje **dehet**, proto odpuzuje vodu a **dobře hoří** i vlhká. Z březového dřeva, které je **lehké a ohebné**, se vyráběla křídla letadel, lyže, kola a špulky na nitě. Na jaře se z otvorů vyvrtných v kmeni sbírá **březová voda**, která se využívá v kosmetice. Z listů se vaří čaj, který má **léčivé účinky** na ledviny. Z březových větviček se vážou košťata a mladé břízky se odjakživa stavěly jako májky před vesnická stavení, ve kterých žila děvčata na dvávání.

Na kmeni bříz můžeme spatřit **březovník obecný**. Je to nejedlá houba, která připomíná hnědavě bílá kopyta. Roste na odumřelých kmenech ale i na živých břízách, kterým odebírá živiny. Pod břízami roste **kozák březový**, který patří mezi hřibovité houby, je jedlý a velice chutný. Naopak jedovatá je **muchomůrka červená**, která patří mezi naše nejnámější muchomůrky. Obě houby žijí s břízou **ve vzájemně prospěšném soužití**, ze stromu také získávají živiny, ale zároveň jeho kořenům pomáhají přijímat vodu z okolí.

Bříza se jako **průkopnická dřevina** může ujmout i na neobvyklých místech – ve starém okapu nebo na rozpadlé zdi. Dokonce i na dalekém severu či ve vysokých skalách, kde žije jen málokterý druh rostliny, najdeme **odolné břízy**. Bříza je u nás rovněž **původní dřevinou**, což dokládá řada pomístních jmen, ve kterých se vyskytuje.

- 1 bělokaz březový
- 2 březovník obecný
- 3 káň lesní
- 4 kozák březový
- 5 lasice hranostaj
- 6 muchomůrka červená
- 7 muflon obecný
- 8 zvonek zelený

Chceš vědět víc?
Podívej se na webové stránky!

Mladá bříza roste rychle, za rok i o 50 centimetrů, kolik metrů bude měřit v 10 letech? Proč může bříza růst na skále nebo na zdi? Bříza není dlouhověký strom, dožívá se přibližně 100 let. Které stromy naopak žijí i několik století?

Proč se břízy na jaře (o Velikonocích) dávají březové větvičky do vázy? Proč se mohou plody břízy dostávat až na místa od mateřského stromu značně vzdálená? Bříza bělokorá je také nazývána bříza převislá, proč?

Jakým lehkým materiálem v dnešní době lidé nejčastěji nahrazují dřevo? Který kosmetický výrobek s březovým výtažkem můžeš běžně koupit v drogerii?

Březovník je houba cizopasná. Co to znamená? Vyjmenuj další příklady jedlé, nejedlé a jedovaté houby, které znáš z naší přírody. Zjisti, kterým cizím slovem se označuje vzájemně prospěšné soužití organismů? Vyhledej a uveď další příklady.

Jaké vlastnosti musí mít strom, aby mohl obsazovat nová nepříznivá prostředí? Vzpomeň si aspoň na tři pomístní názvy, ve kterých se objevuje bříza.

Co jsme se dozvěděli nového?

květenství - soubor několika květů na společném stonku
nažka - suchý nepukavý plod, který obsahuje jedno semeno
dehet - směs chemických látek, která se získává ze dřeva a kůry